

Mô hình dạy học trực tuyến ở đại học – những khó khăn và giải pháp khắc phục

Nguyễn Văn Thứ*, Bùi Thị Minh Nguyệt, Phạm Thanh Sơn

Trường Đại học Thông tin liên lạc

TÓM TẮT

Sự phát triển vượt bậc của công nghệ thông tin (CNTT), đặc biệt là cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đã làm ảnh hưởng lớn và thay đổi đến nền giáo dục hiện đại trên nhiều phương diện. Tình hình diễn biến phức tạp của dịch bệnh viêm phổi cấp do chủng vi-rút Corona đã ảnh hưởng lớn đến quá trình tổ chức dạy học. Hiện nay, ngày càng có nhiều phương pháp dạy học mới ứng dụng CNTT và dạy học trực tuyến được đưa vào trong quá trình giáo dục đào tạo ở bậc đại học. Bên cạnh những thuận lợi và tính ưu việt của phương pháp dạy học trực tuyến thì nền giáo dục hiện tại đang gặp phải không ít những khó khăn thách thức lớn trong việc tiếp cận và triển khai mô hình dạy học này. Bài báo đi sâu vào phân tích, đánh giá một số điểm hạn chế, khó khăn và thách thức của phương pháp dạy học trực tuyến, đồng thời đề xuất một số giải pháp hữu hiệu để khắc phục những khó khăn, thách thức và những điểm hạn chế của phương pháp này.

Từ khóa: sự phát triển của khoa học công nghệ, mô hình dạy học trực tuyến, định hướng giáo dục tương lai, khó khăn của việc học trực tuyến, giải pháp học tập trực tuyến

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Hiện nay, trên thế giới và Việt Nam đang chứng kiến những sự thay đổi mạnh mẽ và vượt bậc trong thời đại công nghệ số (technological era) của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư (CMCN 4.0) cùng với sự ảnh hưởng, tác động sâu rộng và mạnh mẽ của khoa học công nghệ đến mọi lĩnh vực trong đời sống con người, đặc biệt là trong lĩnh vực khoa học công nghệ. Những sự phát triển vượt bậc này đã và đang tác động toàn diện và sâu sắc đến tất cả các lĩnh vực của đời sống kinh tế, xã hội và sự hội nhập của tất cả các quốc gia trên thế giới. Bản chất và giá trị đích thực của CMCN 4.0 chính là quá trình ứng dụng công nghệ, khoa học dữ liệu, sự phát triển, kết nối của Internet (Internet of things) và sử dụng trí tuệ nhân tạo (artificial intelligence) phục vụ vào quá trình sản xuất và nghiên cứu khoa học. CMCN 4.0 đã và đang mang lại nhiều điều kiện thuận lợi, giúp con người khám phá nhiều tri thức mới, đặc biệt là trong lĩnh vực giáo dục hiện đại ở bậc đại học. Theo đó, nền giáo dục hiện đại đã có nhiều thay đổi to lớn và

mang dấu ấn sâu sắc của thành tựu khoa học công nghệ. Một số khái niệm mà trong khoảng một thập kỷ trước con người chưa bao giờ nghĩ đến thì nay đã trở thành hiện thực nhờ vào sự phát triển của khoa học công nghệ. Một trong những thay đổi mạnh mẽ trong giáo dục đó là mô hình dạy học trực tuyến (online teaching models), mô hình dạy học này đã tạo điều kiện thuận lợi cho cả người học và người dạy vượt qua mọi rào cản về địa lý, sự khó khăn trong việc quản lý, sắp xếp và tổ chức lớp học.

Tại Việt Nam và các nền giáo dục tiên tiến trên thế giới, trong thời gian vừa qua tình hình dịch bệnh viêm phổi cấp do chủng vi-rút Corona (COVID-19 pandemic) gây ra đã làm ảnh hưởng mạnh mẽ vào quá trình học tập của đông đảo học sinh, sinh viên trên toàn thế giới cũng như các hoạt động tổ chức của quá trình giáo dục đào tạo. Điều đó đã gây ra ảnh hưởng lớn đến quy trình, quy mô, hình thức đào tạo, và đặc biệt là sự suy thoái trong ngân sách thu được từ các hoạt động giáo dục (educational financial

Tác giả liên hệ: ThS. Nguyễn Văn Thứ

Email: xuanthu86qn@gmail.com

resources) [1]. Trước tình trạng dịch bệnh kéo dài và diễn biến khó lường, hầu hết các quốc gia bị ảnh hưởng bởi đại dịch vi-rút Corona đã triển khai nhiều hình thức đào tạo online ở các bậc đào tạo từ trung học phổ thông, trung học cơ sở cho đến các bậc học đại học và cao đẳng [2]. Đây chính là sự phát triển mới mang tính cấp thiết trước tình hình dịch bệnh, đồng thời đồng bộ và đáp ứng với sự phát triển của thời đại và cụ thể là CMCN 4.0.

2. NHỮNG KHÓ KHĂN CẢN TRỞ VIỆC HỌC TẬP TRỰC TUYẾN

Bên cạnh những tác động tích cực thì quá trình dạy học trực tuyến cùng với sự bùng nổ của CNTT đang thực sự tạo ra nhiều những thách thức, đòi hỏi giảng viên và các nhà quản lý giáo dục cần nghiên cứu đề xuất những giải pháp hữu hiệu và tạo ra nhiều nỗ lực hơn nữa trong việc thích nghi với mô hình dạy học trực tuyến để nâng cao chất giảng dạy của mỗi giảng viên, môn học cũng như toàn hệ thống giáo dục quốc gia nói chung. Một số khó khăn nổi bật trong mô hình dạy học trực tuyến đó là:

Thứ nhất, khó khăn trong việc ứng dụng và khai thác các thiết bị CNTT vào giảng dạy. Hiện nay ngày càng có nhiều những ứng dụng và trang thiết bị CNTT được dùng trong hỗ trợ giảng dạy, điều đó đòi hỏi mỗi người giảng viên phải thường xuyên tra dồi, khám phá, cập nhật và sử dụng thành thạo các phương pháp dạy học trực tuyến và các trang thiết bị CNTT hiện đại, đặc biệt là các ứng dụng trên Internet để tránh sự tụt hậu cũng như sự nhàm chán trong quá trình dạy và học.

Theo sự tổng hợp và nghiên cứu của các nhà khoa học giáo dục ở các trường đại học trên thế giới, hiện nay có khoảng hơn 200 công cụ hỗ trợ và nhiều ứng dụng có thể áp dụng vào quá trình dạy học trực tuyến [3]. Tuy nhiên, những công cụ và các ứng dụng này không phải giảng viên nào cũng có thể sử dụng thành thạo và ứng dụng vào quá trình dạy học. Hơn nữa, xu hướng phát triển CNTT ngày càng hiện đại hơn, tiên tiến hơn, điều đó đòi hỏi mỗi giảng viên phải không ngừng cập nhật những tính năng mới để theo kịp sự phát triển của thời đại và tạo ra sự

đổi mới trong phương pháp giảng dạy. Điều này là một khó khăn cản trở lớn đối với những giảng viên lớn tuổi và một số sinh viên do sự hạn chế trong việc sử dụng và khai thác CNTT. Bên cạnh đó quá trình dạy học trực tuyến đòi hỏi phải có sự hỗ trợ liên tục và kịp thời của các kỹ thuật viên để hỗ trợ, xử lý các sự cố có thể xảy ra trong quá trình dạy học.

Thứ hai, quá trình dạy học trực tuyến phần nào đó giảm đi giá trị truyền thống trong việc dạy học. Trong môi trường học tập trực tuyến thì cả người dạy và người học đều làm việc qua mạng (virtual environment classroom) do đó giữa thầy và trò, trò và trò không có sự tiếp xúc trực tiếp với nhau và không có sự truyền đạt biểu cảm trong các hoạt động giao tiếp. Điều này làm mất đi sự tương tác cũng như yếu tố tâm lý và tình cảm trong hoạt động giáo dục, đôi khi dẫn đến sự hạn chế hoặc mất đi động lực của người học và nó còn có thể gián tiếp gây ra cảm giác không hứng thú, nhàm chán, chán nản. Bên cạnh đó, một số phương pháp dạy học tích cực như phương pháp dạy học lấy người học làm trung tâm (students-centered approach) sẽ khó đạt được trong môi trường dạy học trực tuyến nếu như giảng viên không chủ động xây dựng nội dung và phương pháp giảng bài phù hợp với hình thức mới. Việc dạy học thông qua mạng Internet sẽ gây ra sự khó khăn cho giảng viên để thiết kế các hoạt động, đặc biệt là các hoạt động thuyết trình (presentation), thảo luận nhóm (group discussion) hoặc các hoạt động mang tính tương tác trong lớp học (classroom interaction). Điều đó dẫn đến sự khô khan của bài giảng, mất đi sự hưng phấn, tương tác và hợp tác của người học trong quá trình học tập, rất dễ gây ra tình trạng giảng viên thuyết trình một chiều (teacher talking time).

Thứ ba, sự khó khăn trong việc đảm bảo trang thiết bị dạy học cho cả giảng viên và học viên. Yêu cầu của mô hình dạy học trực tuyến đòi hỏi cả người dạy và người học cần có những trang thiết bị cần thiết để đáp ứng tiêu chuẩn đào tạo và chuẩn đầu ra của môn học, nội dung bài học. Một số trang thiết bị cơ bản bao gồm máy tính cá nhân, máy chiếu, máy quay phim, bảng tương tác và đường truyền Internet tốc độ cao

và ổn định. Những yêu cầu này có thể là đơn giản và dễ dàng đáp ứng được đối với giảng viên và sinh viên ở các thành phố lớn, những nơi có điều kiện kinh tế phát triển, nhưng nó vẫn thực sự là rào cản đối với một số vùng nông thôn nơi điều kiện phát triển kinh tế còn khó khăn, hạn chế. Hơn thế nữa, việc duy trì tốc độ Internet ổn định trong suốt quá trình học là một trong những yếu tố quan trọng hàng đầu, nếu xảy ra sự cố đường truyền mạng sẽ làm gián đoạn quá trình dạy học và gây khó khăn trong việc kiểm soát lớp học và tổ chức lại các hoạt động giảng dạy.

Thứ tư, yếu tố bảo mật và an toàn an ninh mạng là một trong những khó khăn lớn nhất trong công tác điều hành và quản lý dạy học trực tuyến. Hiện nay, Luật An ninh mạng đã được ban hành và triển khai có hiệu quả để xây dựng một cơ chế rõ ràng và chính thống trong các hoạt động trên lĩnh vực CNTT và Internet [4]. Tuy nhiên, một trong những thách thức lớn đối với việc quản lý dạy học online trong việc tổ chức lớp học trực tuyến đó là đảm bảo sự an toàn, đặc biệt là các nguy cơ bị tấn công bởi các tin tặc cũng như sự can thiệp vào hệ thống quản lý giáo dục của các phần tử xấu trên mạng xã hội.

Một ví dụ điển hình trong vấn đề này đó chính là sự việc xảy ra ở một số trường đại học tại Anh và Singapore đầu năm 2020. Trong bối cảnh tình hình dịch bệnh COVID-19 bùng phát, nhiều trường đại học đã tiến hành chuyển đổi hình thức học tập từ lớp học thông thường qua các lớp học trực tuyến sử dụng một số công nghệ phòng chat như Zoom Video App hoặc Video-Conferencing Tool Zoom. Theo như nghiên cứu của trang Guardian, một sự cố xảy ra tại một số trường đại học đó là trong lúc lớp học đang say sưa học tập thông qua ứng dụng thì một số sinh viên đã đăng nhiều hình ảnh khiêu dâm, nhạy cảm thông qua lỗ hổng bảo mật của ứng dụng và hậu quả là cả lớp học bao gồm cả thầy và trò đều xem được những hình ảnh đồi trụy đó [5]. Để ngăn chặn và khắc phục tạm thời vấn đề bảo mật và an ninh mạng trong dạy học trực tuyến, lãnh đạo chính quyền ở Singapore đã tiến hành cấm sử dụng các ứng dụng Video-Conferencing

Tool Zoom trong hệ thống giáo dục ở quốc gia này [6]. Điều đó đã đặt ra vấn đề cho các nhà quản lý giáo dục và quản trị mạng là liệu có thực sự an toàn tuyệt đối trong môi trường dạy học trực tuyến nơi con người bị lệ thuộc nhiều vào CNTT và các yếu tố rủi ro của Internet và giải pháp hữu hiệu nào để loại bỏ các lỗ hổng bảo mật, sự ngăn chặn hữu hiệu và an toàn của tường lửa để tạo ra môi trường giáo dục an toàn và lành mạnh thông qua học tập trực tuyến trên Internet.

3. MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ DẠY HỌC TRỰC TUYẾN

3.1. Bồi dưỡng trình độ CNTT cho giảng viên và đội ngũ cán bộ quản lý giáo dục

Như đã đề cập ở trên, vấn đề về trình độ CNTT của giảng viên và cán bộ quản lý giáo dục là một trong những khó khăn, thách thức lớn trong việc triển khai mô hình học tập trực tuyến. Do vậy vấn đề cấp bách và mang tính đột phá trong việc chuyển giao công nghệ dạy học thời kỳ công nghệ số đó chính là nâng cao năng lực, hiểu biết và ứng dụng về CNTT cho đội ngũ giảng viên và cán bộ quản lý giáo dục. Xác định con người là yếu tố hàng đầu quyết định sự thành công trong việc ứng dụng CNTT vào trong quản lý và giảng dạy, ở các trường đại học cũng như các cơ sở giáo dục đào tạo cần tiếp tục quan tâm đến việc bồi dưỡng nâng cao trình độ CNTT cho đội ngũ giảng viên và cán bộ quản lý giáo dục thông qua nhiều hoạt động khác nhau. Thường xuyên tạo điều kiện cho cán bộ, giảng viên tham gia các lớp học nâng cao trình độ CNTT. Các khoa, bộ môn và cơ sở giáo dục cần phân công các giảng viên chuyên trách về ứng dụng CNTT, tập huấn và hỗ trợ đồng nghiệp trong việc thiết kế bài giảng với các ứng dụng CNTT, trao đổi giúp đỡ lẫn nhau, tập trung chủ yếu vào những kỹ năng mà giảng viên cần sử dụng trong quá trình thiết kế bài giảng và thực hành giảng dạy trực tuyến. Do đặc điểm thay đổi về phương pháp, hình thức dạy học, các trang thiết bị dạy học, quá trình quản lý, tổ chức các hoạt động giáo dục đào tạo nên cần phải bồi dưỡng để mỗi thầy, cô giáo và các nhà quản lý giáo dục làm chủ và khai thác thành thạo các trang thiết bị CNTT, các ứng dụng phục vụ trong quá trình dạy học và công tác điều hành,

quản lý. Hiện nay, ngày càng có nhiều phần mềm ứng dụng tích hợp phục vụ quá trình dạy học, việc thành thạo kỹ năng sử dụng CNTT sẽ giúp mỗi giảng viên khai thác triệt để các ứng dụng, phương tiện khoa học kỹ thuật hiện đại trong dạy học cũng như tổ chức các hoạt động giáo dục ở bậc học đại học trên môi trường mạng Internet. Theo đó, một số nội dung cần bồi dưỡng về CNTT bao gồm: những hiểu biết cơ bản và kỹ năng sử dụng máy tính, máy chiếu, các trang thiết bị hỗ trợ trong quá trình dạy học như bảng tương tác, bảng thông minh, các kỹ năng soạn thảo văn bản đặc biệt là việc thiết kế bài giảng sử dụng ứng dụng Powerpoint của Microsoft Office. Cách khai thác các phần mềm dạy học trực tuyến ví dụ như Zoom Video App, Google Classroom, Microsoft Teams, đây là một trong những phần mềm tổ chức lớp học hoặc hội nghị trực tuyến khá là hữu ích, có độ ổn định cao, đảm bảo an toàn về bảo mật và quyền riêng tư đang được sử dụng rộng rãi hiện nay trên thế giới với nhiều tính năng ưu việt thích hợp với môi trường dạy học trực tuyến.

3.2. Nâng cấp hệ thống thông tin và cơ sở vật chất phục vụ quá trình dạy học và quản lý

Các trang thiết bị phục vụ cho quá trình dạy học đóng vai trò quan trọng và là điều kiện cần thiết để triển khai lớp học trực tuyến. Khác với phương pháp dạy học truyền thống nơi giảng viên không phụ thuộc nhiều vào các trang thiết bị dạy học, trong phương pháp dạy học trên môi trường không gian mạng thì giảng viên phụ thuộc hoàn toàn vào các thiết bị điện tử, các trang thiết bị chính là công cụ và là yếu tố bắt buộc để giảng viên thực hành giảng. Điều đó trái ngược hoàn toàn với hình ảnh người thầy, bảng đen và phấn trắng trong phương pháp dạy học truyền thống. Hiện nay, hầu hết đội ngũ cán bộ, giảng viên đã quen thuộc với môi trường làm việc, soạn bài giảng trên máy tính cá nhân, tuy nhiên, cần có sự nâng cấp căn bản về các trang thiết bị dạy học để đảm bảo giảng viên có đầy đủ các điều kiện cần thiết triển khai bài giảng đạt chất lượng. Việc nâng cấp các trang thiết bị cho đội ngũ giảng viên là yêu cầu cấp thiết, tuy nhiên, vấn đề đối với người học cũng cần được quan tâm đặc biệt đối với những sinh viên ở các khu

vực nông thôn, miền núi vùng sâu vùng xa điều kiện kinh tế còn gặp nhiều khó khăn. Ngoài ra cần đảm bảo và duy trì nâng cấp các đường truyền mạng có độ băng thông cao, liên tục và ổn định trong quá trình học. Hiện nay, các nhà mạng ở Việt Nam đã bắt đầu triển khai ứng dụng mạng 5G, điều đó sẽ tạo điều kiện rất tốt cho việc tổ chức dạy học online và tránh sự gián đoạn về đường truyền Internet trong khi dạy học, đặc biệt là các lớp học với quân số đông và trong môi trường tổ chức nhiều lớp học cùng truy cập vào một hệ thống.

3.3. Thiết lập cơ chế quản lý của hệ thống quản trị mạng an toàn và bảo mật

Đầu năm 2019, Chính phủ đã ban hành Luật An ninh mạng, đã có nhiều quy định chặt chẽ hơn trong việc quản lý các hoạt động sử dụng, khai thác và tương tác trên mạng Internet. Tuy nhiên, để khắc phục các sự cố đã xảy ra trong quá trình tổ chức lớp học trực tuyến ở một số quốc gia thì chúng ta cần thiết lập, xây dựng một cơ chế cụ thể hơn nữa trong việc dạy học trực tuyến. Một trong những yếu tố quan trọng hàng đầu đó là xây dựng các lớp bảo mật an toàn để quản lý, giám sát và duy trì hoạt động của việc dạy học trên môi trường không gian mạng. Thiết lập hệ thống tường lửa (firewall) và cài đặt một chương trình chống vi-rút (antivirus) đủ mạnh để có thể ngăn chặn sự truy cập và phá hoại của các phần tử xấu, sự xâm nhập dữ liệu hệ thống quản lý giáo dục của nhà trường cũng như các cơ sở dữ liệu của các thầy cô giáo. Ngoài ra, cần có những quy định nghiêm ngặt và chặt chẽ đối với giảng viên và sinh viên trong việc dạy học trực tuyến, đặc biệt các quy định cụ thể để tránh việc gian lận trong quá trình học cũng như quá trình tổ chức thi, kiểm tra đánh giá chất lượng. Công tác quản lý, điều hành đảm bảo tính nghiêm túc, công bằng và minh bạch trên môi trường mạng sẽ khó khăn hơn rất nhiều so với hình thức tổ chức dạy học theo phương pháp truyền thống bởi sự phân tán của người học và việc kiểm tra giám sát gián tiếp. Giảng viên sẽ không thể hoặc khó có thể ngồi kiểm tra, điểm danh toàn bộ lớp học cũng như giám sát

trong suốt quá trình làm bài của mỗi sinh viên, do đó sẽ rất khó khăn cho cán bộ giảng viên trong việc quản lý quá trình thi, kiểm tra để tránh hiện tượng gian lận và thiếu trung thực trong thi, kiểm tra.

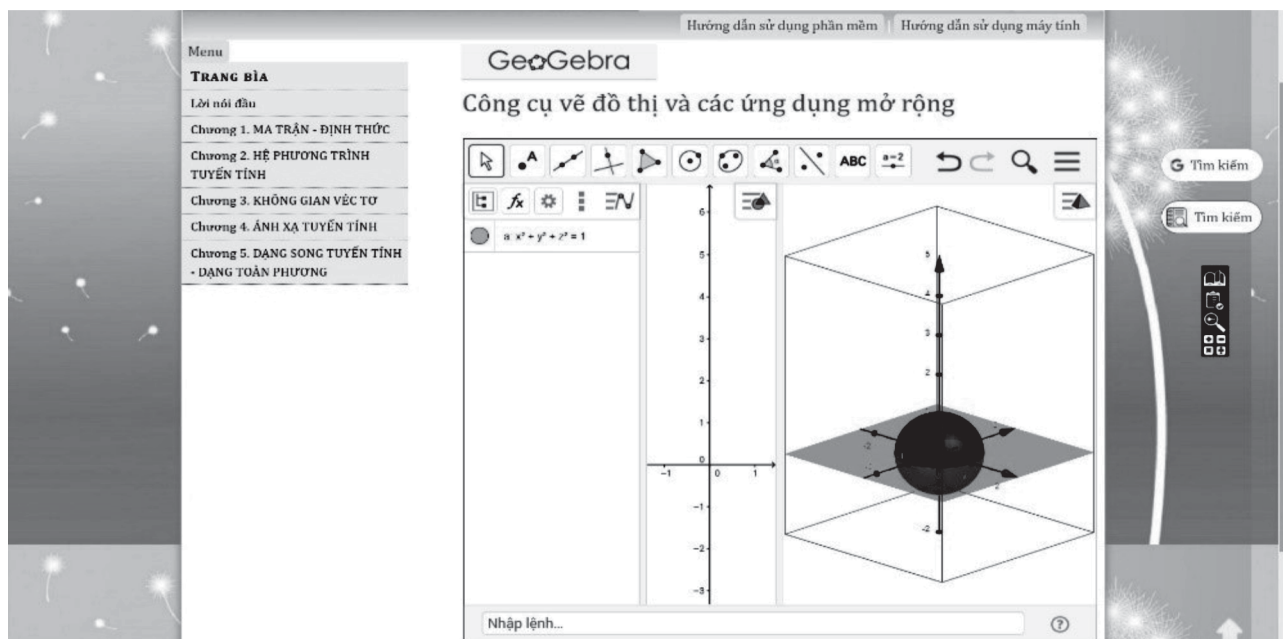
3.4. Thực hiện số hóa, nâng cấp bài giảng của giảng viên

Đây là một khâu quan trọng trong việc thay đổi tư duy về dạy và học ở thời kỳ công nghệ số. Bản chất của việc số hóa bài giảng của giảng viên chính là việc xây dựng bài giảng điện tử, biến đổi những thông tin, số liệu, tài liệu từ phương pháp truyền thống thông thường bằng việc lưu trữ dữ liệu trên giấy sang dạng điện tử vận dụng các ứng dụng trong CNTT, đây chính là một trong những phương pháp giảng dạy hiện đại nổi bật trong thời kỳ công nghệ số và dạy học trực tuyến. Việc xây dựng bài giảng điện tử đã được triển khai thực hiện ở nhiều quốc gia có nền giáo dục tiên tiến như Anh, Mỹ, Canada ... do sự tiến bộ, phát triển, cập nhật và ứng dụng CNTT trong giáo dục đào tạo. Ở Việt Nam, khái niệm bài giảng điện tử cũng không còn xa lạ đối với phần lớn cán bộ giảng viên, tuy nhiên vấn đề

ở đây chính là sự triển khai đồng bộ hóa và toàn diện trong lĩnh vực giáo dục đào tạo. Việc số hóa bài giảng sẽ giúp giảng viên định hướng được nội dung giảng dạy, bám sát vào trình độ năng lực của người học gắn với chuẩn đầu ra, yêu cầu đạt được của từng nội dung giảng dạy. Bên cạnh đó bài giảng điện tử còn có nhiều tác dụng hữu ích như thuận tiện cho cả giảng viên và sinh viên trong việc lưu trữ, sử dụng và tái sử dụng bài giảng, tạo cho sinh viên hứng thú hơn và tiếp thu kiến thức bài học thuận lợi hơn. Đối với người học, họ sẽ chủ động hơn trong việc tìm kiếm các nguồn tài liệu để phục vụ quá trình tự học đồng thời có khả năng tiếp cận nhiều nguồn tài nguyên phong phú và đa dạng. Có thể khẳng định rằng việc chuyển đổi số hóa học liệu điện tử là một phương pháp tiên tiến và mang dấu ấn đậm nét của thời kỳ công nghệ số để nâng cấp và đáp ứng với những nhu cầu về sự phát triển của nền giáo dục hiện đại. Chính vì vậy, việc áp dụng số hóa học liệu và nâng cấp bài giảng của giảng viên là yếu tố quan trọng và là cầu nối trực tiếp để thực hiện triển khai quá trình dạy học trực tuyến.

Hình 1. Ứng dụng CNTT trong xây dựng giáo trình điện tử

Hình 2. Tích hợp phần mềm Geogebra trong xây dựng các công cụ toán học

3.5. Giải pháp ứng dụng công nghệ trong kiểm tra, đánh giá, xây dựng các phần mềm kiểm tra, đánh giá, giám sát trực tuyến

Như chúng ta đã biết, kiểm tra, đánh giá là hai khâu trong một quy trình thống nhất nhằm xác định kết quả mục tiêu dạy học, từ đó đánh giá hiệu quả hoạt động dạy và học. Hiện nay CNTT đang phát triển, thâm nhập, làm thay đổi căn

bản hiệu quả và mang lại triển vọng lớn trong việc đổi mới phương pháp, hình thức dạy học và quản lý giáo dục. Nắm bắt được xu thế đó, các học viện, nhà trường và các cơ sở giáo dục đào tạo cần tích cực ứng dụng CNTT vào tổ chức đánh giá kết quả học tập của sinh viên để đảm bảo tính chính xác, khách quan cũng như ngăn chặn được các hành vi, thủ đoạn tiêu cực trong

Hình 3. Website E-learning của Khoa Cơ bản, Trường Đại học Thông tin liên lạc ứng dụng phần mềm kiểm tra đánh giá trực tuyến

thi cử. Một số biện pháp cụ thể bao gồm việc sử dụng các phần mềm hỗ trợ làm đề thi, kiểm tra và đánh giá kết quả học tập của người học như McMix, Quest, MS Excel, phần mềm mã nguồn mở MOODLE [7] tạo website E-learning để tổ chức các kỳ thi... Xây dựng bộ ngân hàng đề thi phong phú, thường xuyên được cập nhật, hoàn thiện để chuẩn bị cho các học kỳ, học phần, kỳ thi phân luồng, kiểm tra đầu vào, đầu ra và phù hợp với từng đối tượng khác nhau. Ứng dụng CNTT vào kiểm tra đánh giá trực tuyến mang lại nhiều lợi ích kinh tế hơn so với hình thức truyền thống, tiết kiệm được vật chất và thời gian chấm bài của giảng viên, giúp đánh giá toàn diện, công bằng, trung thực, khách quan, phân loại được trình độ người học. Ngoài ra, phương pháp này còn giúp cho cả người dạy và người học điều chỉnh kịp thời việc dạy và học để đáp ứng với chuẩn đầu ra cho mỗi bài học, môn học và nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo nói chung.

4. KẾT LUẬN

Sự phát triển của Internet đã cung cấp những cơ hội lớn về việc thay đổi hình thức, phong cách dạy và học theo phương pháp tiên tiến của nền giáo dục hiện đại trong kỷ nguyên của cuộc CMCN 4.0. Tuy nhiên, nhiều nhà khoa học và các chuyên gia hàng đầu trong lĩnh vực giáo dục lại có một số quan điểm tranh luận rằng việc thay đổi hình thức đào tạo từ phương pháp truyền thống qua phương pháp đào tạo trực tuyến qua mạng Internet không có nghĩa là sự cam kết đảm bảo về việc nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo. Bởi vì chất lượng giáo dục đào tạo được quyết định bởi nhiều yếu tố khác nhau như trình độ năng lực chuyên môn và phương pháp giảng dạy của người thầy; động cơ, thái độ và nhận thức của người học; cơ sở vật chất và các trang thiết bị dạy học... chứ không chỉ đơn giản là hình thức đào tạo trực tuyến hay lớp học truyền thống, nhưng đây chắc chắn sẽ là một sự thay đổi mạnh mẽ và mang tính thời đại của việc tiếp cận thu thập và xử lý thông tin trong thời kỳ công nghệ số. Theo đó, một số thay đổi lớn mang tính đột phá trong hệ thống giáo dục bao gồm:

- Sự thay đổi phương pháp từ lớp học truyền thống qua lớp học trực tuyến dựa trên nền tảng Internet

- Sự thay đổi từ cách tiếp cận tri thức của người học từ hình thức thụ động qua hình thức chủ động tiếp cận nội dung (self-directed student learning).

- Sự thay đổi từ quá trình học tập riêng lẻ qua hình thức học tập chung và thảo luận theo nhóm.

- Sự thay đổi, đổi mới về tư duy dạy và học, và vai trò của lớp học trong thời đại mới, những khó khăn rào cản về địa lý, biên giới đã được gỡ bỏ mà thay vào đó là một cộng đồng giáo dục đa dạng tiên tiến và hội nhập.

Thay đổi phương pháp dạy học và ứng dụng CNTT trong dạy học đặc biệt là hình thức dạy học trực tuyến theo công nghệ số là một điều kiện cần thiết để tiến đến một cái mới, hoàn thiện, phù hợp hơn và theo kịp sự phát triển của thời đại, đặc biệt là trong thời đại CNTT 4.0 và sự phát triển vượt bậc của Internet. Tuy nhiên, một số giá trị trong phương pháp dạy học truyền thống cần được duy trì bởi nó xuất phát từ đặc thù môi trường sư phạm và quy luật trong tiếp cận tri thức của nhân loại nói chung và của sinh viên nói riêng. Cần phải có sự đảm bảo tốt về cơ sở vật chất phục vụ quá trình dạy học cho cả thầy, trò và đội ngũ cán bộ quản lý giáo dục. Đặc biệt là sự tiếp cận CNTT và các trang thiết bị dạy học hiện đại để áp dụng và tạo ra sự phù hợp trong cách dạy học trực tuyến. Bên cạnh đó, một số rủi ro do các lỗ hổng bảo mật và sự thiếu chặt chẽ trong công tác quản lý, quản trị mạng gây ra cần được loại bỏ bằng việc đầu tư nhiều thời gian vào việc nghiên cứu cơ chế vận hành hiệu quả và an toàn. Nếu khắc phục được các hạn chế khuyết điểm đã đề cập ở trong bài của hình thức dạy học trực tuyến thì đây chắc chắn sẽ là một bước tiến vượt bậc trong nền giáo dục ở các quốc gia và hứa hẹn sẽ đưa ra những triển vọng và thành tựu mới trong lĩnh vực giáo dục đào tạo trong tương lai.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1] WorldBank, "The impact of the Covid-19 pandemic on education financing," 5/2020, [Trực tuyến]. Địa chỉ: <http://pubdocs.worldbank.org/en/687971586>

471330943/COVID-19-Outbreak-Global-Policy-Actions-on-Insurance.pdf. [Truy cập 27/9/2020].

[2] Bộ Giáo dục và Đào tạo, “*Tăng cường dạy học qua internet, trên truyền hình trong thời gian nghỉ học để phòng, chống Covid-19,*” 13/03/2020, [Trực tuyến]. Địa chỉ: <https://moet.gov.vn/giaoducquocdan/tang-cuong-ung-dung-cnnt/Pages/tin-tuc.aspx?ItemID=6550>. [Truy cập 27/9/2020].

[3] J. Hart, “*Top 200 Tools for Learning,*” 9/2020, [Trực tuyến]. Địa chỉ: <https://www.toptools4learning.com/>. [Truy cập 25/9/2020].

[4] Luật An ninh mạng 2018, Luật số 24/2018/QH14, có hiệu lực thi hành từ ngày 01/01/2019.

[5] D. Batty, “*Harassment fears as students post extreme pornography in online lectures,*” 22/4/2020, [Trực tuyến]. Địa chỉ: [https://www.theguardian.com/education/2020](https://www.theguardian.com/education/2020/apr/22/students-zoombomb-online-lectures-with-extreme-pornography)

0/apr/22/students-zoombomb-online-lectures-with-extreme-pornography. [Truy cập 25/9/2020].

[6] M. Farrer, “*Singapore bans teachers using Zoom after hackers post obscene images on screens,*” 11/4/2020, [Trực tuyến]. Địa chỉ: <https://www.theguardian.com/world/2020/apr/11/singapore-bans-teachers-using-zoom-after-hackers-post-obscene-images-on-screens>. [Truy cập 25/9/2020].

[7] L.V. Quang, “*Ứng dụng phần mềm nguồn mở Moodle xây dựng ngân hàng câu hỏi thi nâng cao chất lượng kiểm tra, đánh giá ở các cơ sở giáo dục,*” 19/7/2017, [Trực tuyến]. Địa chỉ: <https://tapchigiaoduc.moet.gov.vn/vi/magazine/so-dac-biet-thang-12-286/48-ung-dung-phan-mem-nguon-mo-moodle-xay-dung-ngan-hang-cau-hoi-thi-nang-cao-chat-luong-kiem-tra-danh-gia-o-cac-co-so-giao-duc-4804.html>. [Truy cập 30/9/2020].

Evaluating the disadvantages of internet-based learning at university level and effective solutions

Nguyen Van Thu*, Bui Thi Minh Nguyet, Pham Thanh Son

ABSTRACT

The technological advancements, unprecedented development of networking, and the Fourth Industrial Revolution have significantly affected a variety of aspects of the modern education system. Numerous technologies and online teaching methods are currently being used to deliver education for university online learning activities. The complicated situation of the COVID-19 pandemic has greatly affected the implementation of teaching in the classroom. Although there are great benefits and advantages of internet-based learning, the current education system is facing great challenges and threats in approaching and applying new technology. Thus, this paper examines the disadvantages of the existing internet-based technologies, implementations for modern education and proposes some effective solutions to tackle the rising issues.

Keywords: *technological advancements, online teaching methods, future educational orientation, disadvantages of internet-based learning, solutions to online learning*

Received: 01/10/2020

Revised: 27/10/2020

Accepted for publication: 29/10/2020